

NORGES HØYESTERETT

Den 2. februar 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Falch og Høgetveit Berg i

HR-2023-214-U, (sak nr. 22-170126SIV-HRET), sivil sak, krav om erstatning for sakskostnader:

A (advokat Cecilie Sethil Stuberg)

mot

Staten v/Domstoladministrasjonen

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder krav mot staten om erstatning for sakskostnader etter tvisteloven § 20-12.
- (2) A tok i august 2020 ut stevning for Hordaland tingrett mot Fremtind Forsikring AS. Saken gjaldt krav om erstatning for personskade etter trafikkulykke i 2010. Fremtind Forsikring AS ble frifunnet i tingretten og A dømt til å betale sakskostnader.
- (3) A anket dommen til lagmannsretten. Gulating lagmannsrett forkastet anken i dom 25. mai 2022. Partene skulle bære egne sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.
- (4) A anket til Høyesterett og anførte blant annet at den konstituerte dommeren som behandlet saken, var inhabil. Ankeutvalget opphevet lagmannsrettens dom ved dom 20. september 2022, HR-2022-1799-U. A ble tilkjent sakskostnader for Høyesterett.
- (5) I rettsmeklingsmøte 1. november 2022 i lagmannsretten inngikk partene rettsforlik, og saken ble etter dette hevet.
- (6) A har fremsatt krav mot staten om dekning av sakskostnader som hun er påført som følge av at lagmannsretten ikke var lovlig sammensatt. Det kreves erstatning for kostnadene i forbindelse med lagmannsrettens førstegangsbehandling og for utarbeidelsen av kravet.
- (7) Om kostnadene til førstegangsbehandlingen anføres at spørsmålet om hva som er merkostnaden, må vurderes konkret. Kostnadene er pådratt i tillit til at grunnleggende saksbehandlingsregler blir fulgt. Når det ikke er holdt ny ankeforhandling, har kostnadene med førstegangsbehandlingen vært bortkastede. Ankemotparten var ikke villig til å forsøke rettsmekling før dommen etter førstegangsbehandlingen ble opphevet. Den første dommens materielle innhold er usikkert.

- (8) *Staten v/Domstoladministrasjonen* har erkjent ansvar for sakskostnader knyttet til rettsforliket og utarbeidelsen av kravet for Høyesterett. Til kravet som knytter seg til førstegangsbehandlingen, anføres at kravet til årsakssammenheng ikke er oppfylt, jf. HR-2021-1467-U.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at erstatningskrav mot staten etter tvisteloven § 20-12 behandles etter reglene for anke over kjennelser så langt de passer, jf. § 20-12 femte ledd. Den påståtte erstatningsbetingende feilen har skjedd i lagmannsretten, og erstatningskravet skal da behandles av Høyesterett, jf. § 20-12 fjerde ledd.
- (10) Staten har erkjent ansvar for den delen av sakskostnadene som knytter seg til rettsforliket. Staten har også erkjent ansvar for kostnadene for Høyesterett i forbindelse med kravet.
- (11) Etter tvisteloven § 20-12 første ledd bokstav a kan en part som er «påført sakskostnader på grunn av feil ved rettens behandling av saken», kreve tapet erstattet av staten dersom feilen «ubetinget skal tillegges virkning etter § 29-21 annet ledd bokstav b». Dette vilkåret er oppfylt her, da den konstituerte dommeren var inhabil.
- (12) Vilkåret «på grunn av» innebærer et krav til årsakssammenheng mellom feil og kostnad, og at det bare er merkostnaden som følge av feilen som kan kreves erstattet. Det er formulert slik av ankeutvalget i HR-2022-2274-U avsnitt 13:
- «Det en part kan kreve etter tvisteloven § 20-12 første ledd, er sakskostnader som er påført «på grunn av» den feilen retten har begått, jf. HR-2021-1467-U avsnitt 15 med videre henvisninger til rettspraksis. Det fremgår videre at det bare er de merkostnader parten er påført som følge av feilen som kan kreves erstattet, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) merknader til § 20-12.»
- (13) Avgjørelsen i Rt-2011-1492 gjaldt krav om erstatning etter at Høyesterett i avdeling opphevet lagmannsrettens dom fordi saken var behandlet av en inhabil konstituert dommer. En av partene krevde erstatning for kostnader i forbindelse med førstegangsbehandlingen. I avsnitt 16 til 19 heter det:

«Det andre kravet gjelder sakskostnader for lagmannsretten ved behandlingen av den avgjørelsen som ble opphevd ved Høyesteretts dom. Kravet er på 137 000 kroner.

Staten har anført at det ikke foreligger årsakssammenheng mellom feilen og kostnader som er pådratt ved den behandlingen som allerede er foretatt i lagmannsretten, men aksepterer ansvar for kostnadene ved ny behandling i lagmannsretten.

Utvalget er enig i denne forståelsen. Etter ordlyden i tvisteloven § 20-12 første ledd gjelder retten til erstatning sakskostnadene som er påført på grunn av feil ved rettens behandling av saken. Kostnadene ved den opprinnelige ankebehandlingen i lagmannsretten ville ha oppstått selv om retten da var habil. Dette betyr at i et tilfelle som dette, vil partens tap i sakskostnader – foruten kostnadene ved høyesterettsbehandlingen – bestå av utgiftene ved ny behandling i lagmannsretten. Både Rt-2008-1716 og Rt-2011-210 bygger på en slik forutsetning.

Staten må derfor bli å frifinne for dette kravet. Det utelukker ikke at det senere kan framsettes krav om dekning av utgifter ved en eventuell ny behandling i lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-12 tredje ledd og Rt-2011-210.»

- (14) Etter ankeutvalget syn er det ikke grunnlag for unntak fra dette i tilfeller der det ikke blir en ny behandling i lagmannsretten fordi partene inngår rettsforlik. Førstegangsbehandlingen er heller ikke i en slik situasjon en merkostnad som følge av feilen.
- (15) Konklusjonen er at A bare kan kreve merkostnadene som knytter seg til rettsforliket. Dette utgjør 62 859 kroner inkludert merverdiavgift.
- (16) I tillegg kommer kostnadene for Høyesterett nå med 18 625 koner inkludert merverdiavgift.
- (17) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Staten v/Domstoladministrasjonen erstatter A 81 484
– åttientusenfirehundreogåttifire – kroner for påførte ekstrautgifter i forbindelse med
opphevelse av Gulating lagmannsretts dom i sak 21-103102ASD-GULA/AVD2.

Ingvald Falch
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)